

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administrație.
Prețul după tariful și învolăit.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Să ne lămurim ținuta.

(Ip) Din apele tulburi ale politicianismului maghiar de o pseudo-modernă contrabandă s'au desfășurat rând pe rând câteva scăpări de inteligență mai lucidă, cari pătrunse de însemnătatea nouilor arme de luptă, armele cu adevărat moderne ale culturii și dreptei rațiuni, apercip cu totul altcum lupta pentru fericirea Ungariei, decât cu mijloacele in-
trebuințate până aci.

Răsărind isolate, neavând încă îndrăzneala de-a eși pe teren, aceste, câteva avantposturi ale unui nou partid politic maghiar au fost strănse într-o mică oaste, care a fost apoi mai zilele trecute prezentată fără de cătră conducătorul ei d. Oscar Iászi, cunoscutul profesor universitar din Budapesta, sub numele de „Partidul Radical Regnicolar”.

Publicul românesc, care l'a cunoscut pe d. Oscar Iászi, ca pe un teoretician politic serios pătruns de ideile înaintate ale treimeii consfințite de Paris încă de pe la 1789 urmărește cu un viu interes intrarea lui în politica militantă. Mulți cedând imboldului de îmbărbătare dat politicianului erudit încă înainte, ca acesta să fi pășit pe terenul public, vor lua acum o atitudine de nedumerire. Afară de aceasta tînărul partid încă pare a avea un aer de întrebare cătră individualitatea colectivă a aderentilor partidului național, a căror sprijin moral nu i-a lipsit întru toate, încă de pe când el era în fermentație.

Vom încerca în cele de mai jos a întregi deci unele conture de limită între ei și noi căutând să limpezim întru câtva compatibilitatea ori incompatibilitatea devizelor urmărite și mai ales a mijloacelor utilizate. Cât ce privește ținta, — dacă aceea profesionată acum e și va rămâne sinceră — suntem de perfect acord cu noul partid; libertate, egalitate și frățietate stă scris și pe steagul partidului național român, pentru a cărui ducere la biruință ne-am angajat la luptă hotărâtoare.

Șeful partidului radical, d. Oscar Iászi ni-o spune din capul locului în organul său „Világ”, organ devenit oare-cum oficial al acestui partid: „Suntem un partid doctrinar și vom rămâne atari. Pe noi ne interesează mai mult viitorul îndepărtat decât cel mai puțin scandal actual din cameră, ori duel politic. Noi dorim să îmbrățișăm interesele claselor de jos, în loc de-a face să grazeze pe spinarea noastră domni de prin cazinouri; vom să întronăm știința pe altarele fumegătoare ale superstiției; vom să întronăm morala umană pământească în locul eticei de caste a ierarhiilor împetrite și antichriste, iar pe ruinele naționalismului de vederi înguste, retrograd, turbat și cruent, vom să zidim republica popoarelor înfrățite”. Și astfel aici ni se despart cărările.

Nu, că doar' n'am dori și noi „să zidim republica popoarelor înfrățite” pe ruinele naționalismului de azi, astfel calificat, ori că nu ni-am apropiat dezieratele ideale ale dlui Oscar Iászi, în ce privește atitudinea față de „domni de prin cazinouri”, ori față de „altarele fumegătoare ale superstiției”, ci fiindcă noi suntem mai mult pozitivisti — să zicem așa —; privirile noastre și forțele de cari dispunem ni sunt mai mult ațintite asupra prezentului mașter, căutând să ni-l facem mai prielnic și mai sigur, pentru ca să ne putem zidi pe el fără îngrijorare

fundamentul de granit al aspirațiilor loiale, cari vor da apoi în viitor roadele sănătoase visate atât de frumos de d. Oscar Iászi.

Ne vom explica.

Lupta noastră românească pentru intruparea acestor idealuri sublime este de diferite nuanse și de diferite categorii.

Contingentul ostașilor noștri trebuie să ni-l împărțim în avantposturi pregătitoare de teren, apoi în trupe cari să ia defensivă atacurilor vehemente, cari zi de zi se îndreaptă împotriva ființei noastre naționale și apoi în deplin acord cu ceea ce rămâne să ducem lupta mai departe. — Reușita luptei, ce se dă pentru realizarea idealurilor de interes general omenesc este în cazul nostru numai o apodă de dependență direct și fără nici o rezervă de premisa succesului, cu care se desfășură luptele parțiale date pe teren bisericesc, social-cultural și național românesc.

I.

Biserica și credința românească, a căror trecut e din timpurile cele mai vechi concrecut geamăn cu istoria românească, e încă singurul azil mai puternic, în care s'a refugiat entitatea imaterială a sufletului românesc, acel semn nevăzut, care ca o suflare dumnezeiască a ținut neamul reslăfit sub deosebite oblăduiri într'un continu contact spiritual. — Această împrejurare a pătruns-o ochiul ager a lui Șaguna, care cu energia și agerimea de diplomat încercat a căutat să întărească și mai mult în modul știut această instituție, care așa cum a fost și cum este, e pentru noi de trei-ori sfântă. — Aceeași intenție nobilă s'a văzut la început și în procedeul lui Atanasie. — Acești anteluptători ai noștri — și mai cu seamă cel dintâi — nu au văzut în biserica românească numai o păzitoare și propovăduitoare a dogmelor, ci și o tribună, singura tribună liberă de care am dispus și dispunem pentru educația directă ori indirectă a masselor.

Probă despre aceasta sunt atacurile zilnice, pe cari dușmanii ne-impăcați și vicleni le îndreaptă împotriva bisericii noastre, care pe lângă aceasta mai e și protectoarea congresului național-bisericesc, protectoare de-o imunitate garantată de lege și de cuvântul sfinților al monarhului. — Bisericile noastre, așa cum sunt, duc lupta umăr la umăr dimpreună cu noi pentru luminarea maselor pregătindu-le, ca să primească drepturile, ce le vom eluipa, căci duhul vremii ne spune, că trebuie să ni-le putem eluipa. Între împrejurările de față, a vorbi despre secularizarea tuturor bisericilor din țară, așa dar și cea românească, înseamnă, a ne cere cu o inconștiență crasă, ori cu o lașitate demnă de disprețuit lovitură de grație. — Făcând bilanțul ajungem la concluziunea, că în cazul acesta am perde toate, dar absolut toate școalele primare românești; am pierde mai departe un număr considerabil de parohii — sărace ce e drept, dar în a căror enoriași bate sufletul curat românesc.

Căci doar nu vom fi atât de naivi să credem, că conducătorii de azi ai statului ungar vor face chestie de datorie de onoare, din a înființa cât mai multe școli primare cu limba de predare românească prin

ținuturile locuite de „valahi”. Cu atât mai puțin suntem dispuși a crede, că acești politicieni vor înființa noi facultăți de teologie, cari să ne dea în preoți și zeloși apostoli ai propagandei pentru iubirea de neam și lege. Și încă nu numai atât; împrejurările grele prin cari am trecut, ne fac să ne întrebăm, că oare facultățile existente ar rămânea ele așa, cum sunt?..

Am dat conturile numai, a unei ipoteză, despre care ne place să credem, că în viitorul îndepărtat, ce e drept, — *ducibus et temporibus moribusque mutatis* — punându-o, nu vom mai obține astfel de concluzii dezastruoase și îi vom putea deci da câteva șanțe de reușită.

II.

Am premis, că firul istoriei bisericii românești e tors cu acel al istoriei noastre naționale cu toate ramificările ei. Am arătat în liniamente generale rolul acestei biserici în viața noastră mai ales culturală. Dar vremurile au înaintat și mijloacele de luptă trebuiesc perfecționate și îmbogățite. Biserica a dat neamului școli, iar noi trebuie să dăm acestui neam oropsit al nostru oameni, oameni cu mintea înțeleaptă, dar mai ales cu inima bună și gata de jertfă. Noi n'avem universități, cari pe lângă știința rigidă să verse în tinerii noștri și sufletul dator de viață românească, cari cu dragostea curată de apostoli să deschidă ochii poporului de jos, pentruca să ne ajute și el după puterile lui la „Intronarea științei pe altarele fumegătoare ale superstiției”. Nu; universitățile aceste trebuie să ni le formăm noi, ca o continuare a operei începută de biserică.

Și lupta noastră deci, în vremurile de azi, e mare și crâcnă în grozăvia ei și pe acest teren.

Cu mâna stângă trebuie să părăm loviturile, ce ni se dau și aici și numai cu dreapta putem lucra înainte. Societățile noastre de cultură, ce bruma avem, în loc să fie subvenționate de guvern în raport cu impozitele, ce ni se iau, sunt spionate clipă cu clipă, și la cea mai mică ocaziune știrbite în drepturile lor legitime.

Tribunele noastre libere — ziarele — ba până și revistele ni sunt pas de pas improcuate, rezultând din pertractări sistarea celor dintâi prin detragerea unor sume considerabile din cauziunile depuse, ori prin trimiterea redactorilor la pușcărie. Astfel, că azi a fi proprietar de ziar național, ori redactor al unui astfel de ziar, înseamnă un adevărat martiraj.

Și doar' scopul tuturor acestor școli, în sens mai larg ori mai strâns, e „zidirea — însă cu sistem, accentuăm noi — a republicii popoarelor înfrățite pe ruinele naționalismului de vederi înguste, retrograd, turbat și cruent”, cum li place să-l definească, d-lui O. Iászi.

III.

„In natura non datur saltus”. Popor, care de când ne-am născut nu am avut parte de vremuri mai prielnice, — abia de ni trăim viața dela 1848. E un răstimp prea scurt acesta, pentruca — pe lângă datele din pasagiile anterioare, să ne aruncăm noi înșine în stadiul, care — deși ni compete ca maturitate politică — o spunem drept, nu suntem încă destul de pregătiți pentru un *doctrinarism pe toată linia*. Numai lucrând în felul amintit mai sus putem promova stadiul al III,

naționalismul, care deși astfel definit de către sociologul savant dela Budapesta, o știm noi bine din istoria popoarelor, că pe lângă teribilele lui însușiri amintite de dl Jászi, mai are și darul dumnezeiesc de-a *trezi în inimile popoarelor conștiința de sine și de forțele de cari dispun*. Și doar nici odată n'am simțit noi lipsa mai adâncă a acestei automăsurări de forță, ca în aceste zile de grele restriști.

Schimbându-se vremurile și cu ele și oamenii — se'nțelege, că'n spre bine — suntem siguri, că și acest naționalism în înțelesul primordial, va ajunge de sine la saturație, fapt, pe care îl vom grăbi și noi având mână liberă de-a ne concentra forțele, pe cari azi le risipim *suplinind ceea-ce sufletul vremurilor nu a adus cu sine în modul de guvernare al deosebitelor popoară, ce locuiesc în această țară*.

Înțelegem bine poezia înălțării la o astfel de treaptă ideală preconisată de ilustrul sociolog dl Jászi, dar tocmai pentru că o înțelegem nu putem încă să ne lipsim prin procedeul preconizat, de acest mijloc — ca să zicem așa — de-a ajunge la acea sublimă înțelegere de viață. Din contră, concluzia se impune: naționalismul trebuie deocamdată, nu să căutăm a-l elimina din sufletul românesc, ci cât putem mai mult să-l promovăm. Și atunci, nu-mai atunci ni vom ajunge ținta dorită.

Organizația aceasta de lupte pe toate terenurile pentru un singur scop cadrează mai potrivit cu interesele partidului național român din Ungaria și Transilvania. Și încă cu atât mai mult, cu cât situația actuală vitregă ni-a dat nouă rolul cel mai greu în concertul partidelor din viața politică a monarhiei. Rol greu, dar sublim. Pe când celelalte partide luptă pentru ajungerea unui scop sub egida puterii de stat — căci oare care guvern maghiar ar tinde la oprimarea vieții național ungaresti? — noi trebuie să ne creiăm înșine până și împrejurările. Meritul acesta nu ni se recunoaște azi. Singur noul partid radical pare a fi pătruns întru câtva de însemnătatea luptei, ce o purtăm. Luptă, care numai și numai prin mijloacele amintite ne va putea duce la izbândă.

E evident deci, că având în vedere munca, ce ne așteaptă, fiecare Român de bine va da ce e drept tributul său de încurajare morală noului partid radical — în urma comunității în mare parte de scopuri ținute — dar de luptat va lupta numai sub steagul înălțător al partidului național român.

Camera. La proiectul despre apărarea autorităților, a mai vorbit în ședința de alaltaeri, afară de Bakonyi, deputatul Polonyi. Ambii au combătut tendința guvernului accentuând, că proiectul nu este altceva decât confiscarea libertăților publice și restrângerea libertății de vorbire a opoziției. Le-a răspuns mln. de justiție Balogh, arătând că pornirile lui Bakonyi și Polonyi sunt greșite; ei sunt conduși de averșiune contra partidului muncii. La finea ședinței s'a votat proiectul.

La ședința de ieri opoziția n'a luat parte. Beöthy a prezentat mai multe petiții, între cari și cererea orașului Pojon pentru fortificarea Ardealului. S'au primit fără discuție câteva rapoarte, despre activitatea comitetului

fundațiunii pentru pensiunile profesorilor, raportul despre lucrările inspectorilor industriali pe anul 1902. etc.

S'au desbătut apoi câteva cazuri de imunitate. Între deputații extradați judecătorilor este și slovacul Blaho pentru pretinse agitații naționaliste. S'a cerut extradarea și a lui Iuriga pentru-că ar fi atacat națiunea maghiară în un restaurant, în sunetul muzicii. Camera n'a considerat de seriosă cererea și a respins-o.

Terminându-se lucrările, se decide, că ședința viitoare să se țină în 30. I. c. iar până atunci se va întruni numai o ședință formală, în 24. I. c.

Ratificarea convenției comerciale greco-române. Din București se anunță, că Mercuri a avut loc la ministerul de externe schimbul de ratificări pentru convenția de comerț încheiată între România și Grecia. D-nii Em. Porumbaru ministrul afacerilor străine și Pappadiamandopolos ministrul plenipotențiar al Greciei, au semnat aceste ratificări.

Audiențe. Eri au fost primiți în audiență mai lungă la M. Sa contele Berchtold, apoi ministrul comun de finanțe Bilinski și primministrul austriac contele Stürgkh.

Marș agitație. De astădată nu la noi, ci la Slovaci. Ziarele ungaresti s'au, că agitatorii slovaci răspândesc în popor broșuri, la cari sunt alăturate petiții. În petițiile, adresate camerelor, se cere ca guvernul se dispună a introduce *limba slovacă în școalele medii și populare din ținuturile slovace*.

Ziarele șoviniste s'blară, că agitatorii slovaci au fost încurajați la acest pas în urma atitudinii Românilor.

Se interesează România de noi?

— În jurul unui interviu acordat de d-l Filipescu. —

D. Nicu Filipescu, distinsul bărbat politic și fost în mai multe rânduri ministru al României, aprcălază într'un interviu acordat dlui Keri Pál colaborator al ziarului „Az Est”, un interviu semnificativ cu privire la eșuarea tratativelor dintre comisia noastră de trei și contele Tisza.

Înainte de-a intra însă în meritul interviului, ținem să enunțăm rezerva cuvenită, deoarece-ce în ziarul numit au mai apărut interviuri desprințite după aceea de înșiși interviuanți.

Eșuarea acestor tratative au influențat atmosfera regatului român într-o măsură mult mai mare, decât li-ar fi plăcut politicianilor făuritori de legi din parlamentul de pe malurile dunărene. Opinia României și-a spus cuvântul, în mod direct asupra scandalurilor dela noi. Ceea-ce a provocat răcirea României față de monarhie, plus desfacerea *convenției militare*, care a existat de atâția zeci de ani între monarhie și regatul român, e rodul șovinismului neîndreptățit și a reavoinței manifestate de contele Tisza și de ai săi cu ocaziunea tratativelor de pace româno-maghiare. Dar să dăm cuvântul dlui Filipescu reproducând din interviul acordat câteva pasagi mai caracteristice:

— Sunt informat, că la începutul tratativelor li-s'a făcut românilor propunerii foarte avantajoase și satisfăcătoare și nici eu n'aș fi putut dori mai mult, decât li-au propus bărbății de stat de un patriotism încercat.

— Am și declarat la timpul său că dacă aceasta nu se întâmplă, atunci,

politica noastră externă s'a schimbat și încă nu numai prin faptul, că ne-am apropiat de Rusia...

... Ca și concluzie pot afirma, că stăm în fața unei apropieri româno-ruse, care apropiere însă nu se îndreaptă...

Admit de just argumentul, că condițiile de ordin intern trebuie să fie independente de orice eventuală influență externă...

Videant consules...

Presă oficială bulgară despre vizita Țarului. Oficiul «Samoupravă» al guvernului din Belgrad...

Prietenia româno-rusă este o nouă confirmare a prieteniei sârboro-mâne prin care se garantează într-o egală măsură interesele României și Serbiei...

Conflictul greco-turc. Într-un raport asupra conflictului actual între Turcia și Grecia, provocat de persecuțiunea Grecilor din Asia-mică...

Grecia are intențiuni pacifice. Noi nici nu cerem altceva, decât ca frații noștri din Grecia să trăiască în liniște și siguranță...

După știrile mai nouă Puterile au făcut demersuri insistente la Constantinopol și Atena pentru rezolvirea conflictului pe cale pacifică...

Din Albania vin știri tot mai îngrijitoare. În luptele de alături din împrejurimile orașului Durazzo, cari continuă, răsculații au încunjunțat trupele principelui...

Situația la Durazzo e desolată, deoarece nu se poate pune prea mare încredere în trupele indigene ale principelui...

Reforma administrativă.

Pregătiri. Partidul muncii și opoziția. Proiectul al doilea al reformei.

Cercurile politice se ocupă tot mai mult cu chestiunea statificării comitatelor. În culoarele camerei s-a discutat mult zilele acestea asupra chestiunii și s-au făcut diverse combinații...

La apelul lui Tisza au răspuns 190 de deputați pentru urgența proiectelor, dar și ceilalți vor sprijini guvernul. Dacă vor intra toate răspunsurile, se va lua o decizie precisă...

În vederea apropiatei desbateri a proiectelor, comisiunile administrative și financiare, cari au să aprecieze proiectele, s-au constituit, și de luni înainte se intrunesc în ședințe...

În ambele tabere guvernamentală și opozițională, se fac mari încordări pentru luptă. Deputații partidului muncii vor fi de față aproape toți și vor apăra proiectele...

În ședința de alături deputatul Bakonyi a anunțat, că opoziția e decisă la luptă energică și acesta a fost primul semn de război...

Vor fi desbateri lungi și vehemente. Opoziția se va folosi din nou de ocazie spre a lovi în guvern. Cu toate acestea în cercurile guvernului se crede, că desbaterile nu vor ține mai mult de o lună...

Mai nou se anunță, că vor vorbi în cameră și unii din deputații români, sași și disidenți.

Continuăm a da azi în extras proiectul al doilea al reformei. În el se fixează în esență raporturile personale și de serviciu ale oficialilor comitatenzii...

telor, începând dela vicecomite și până la diurniști și servitori.

E interesant pentru oficialii §-ul 4, unde se arată în 12 puncte clasele, căror aparțin diferiții oficiali numiți.

In alți paragrafi se dispun alte lucruri.

In §. 9 se stabilește chestia jurământului. Toți oficialii și servitorii au să depună jurământul în timp de 15 zile de la numirea în oficiu.

Uciderea celor 500 de oi din Săcele.

Satlung, 5/8 Iunie 1914.

La poalele Carpaților, în Satlungul Săcelilor, s'a petrecut Marți după prânz un caz care a răscolat veninul celui mai viforoase revolte în sufletele tuturor cari în inima lor mai nutresc o licărire de mîlă și de dreptate...

Se știe că soartea celor 500 de oițe a fost pecetluită de sentința pretorelui Săcelilor, contra căreia s'a făcut plîns la ministru.

Să se aplice dispozițiile legii în modul cel mai strict! — a fost răspunsul ministrului, către pretorele Lazar din Satlung.

Iar acesta n'a mai stat pe gânduri. La licitarea oilor, anunțată pe Vineri după prânz, s'a adunat un potop de lume.

Cludat țarg! Dar dacă cei ce au rânduit acest act nesocotit nu s'au îngrozit de fapta lor, în schimb florile nedreptății au s'au săgetat cu atât mai puternic inimile curioșilor...

— tot așa am putea păși și noi cu vacile noastre — își șopteau toți — și când zic: toți, nu trec cu vederea nici pe ciangăi — gândindu-se că pe teritoriile de lângă graniță prea ușor se poate întâmpla ca vre-o vită să treacă hotarul.

Cu un fier să se fi vîndut capul de oaie, ba dacă turma întreagă se pretula într'atât — și din toată marea de lume unul singur nu s'ar fi găsit să imbie nici măcar acel preț de nimic.

Așa s'a terminat prima licitare. Și tot la fel a doua, care s'a ținut Duminică. Iar la urmă, după ce aranjatorii acestui fioros spectacol s'au con-

să depună jurământul în timp de 15 zile de la numirea în oficiu. În textul jurământului e cuprinsă și formula: jur că voiu observa și drepturile legale autonome.

Legea adevărată admite și o umbră de autonomie comitatelor.

In §-ul 14 se vorbește despre procedul disciplinar, în legătură cu cel al statului.

vins că în popor nu se găsește nici măcar unul care să-și păngărească sufletul — au ordonat ciomăgirea oilor. Căiții, comandați oficiali, au luat Marți după prânz — natural la ordin mai înalt! — locul haitei de lupi.

— Ce măcel, Deamne, și câtă barbarie! Groază e lupul în piele de oaie, dar mai înfricoșat în piele de om!

Hotarul Satlungului e plin azi de sânge și în țărâna lui s'a îngropat întreg avutul celor doi creștini, cari după ani de muncă grea și cinstită au ajuns cu traista n'au băț în mijlocul drumului.

Grea și dureroasă ispișire a păcatului de a fi Român în această țară! Căci nu cred că, dacă badea Cîlcu n'ar fi avut acest păcat, nelindurătoarea lege s'ar fi năpusit cu atâta înverșunare asupra lui și a fiului său.

Înimă de fier să ai, și tot te cutremurii! Om încrunțit în năcașuri, om cinstit și harnic care de ani de zile plăta darea cea mare statului unguresc pe motivul că se născuse aici, dar de trăit trăia în altă țară unde-l mănăseră nevoile de acasă — iată-l acum nimicit împreună cu întreaga avere — rod al unei vieți întregi, și și cu feciorul rămas gol în bătaia vîntului și-n voia sorții!

Nu simțiți voi, atotputernici stăpânitori și crunți împărțitori de dreptate, greul răspunderii ce apasă asupra nedreptății strigătoare la cer? În lăcucii sîngelui vărsat al mioarelor re-vinovate nu vedeți scîlpirile ochilor sticloși de revoltă al multimei care plînge după sîcrlul moșneagului Cîlcu, împărțind întreaga durerea fiului acestuia? Sau credeți doar că răvoinca voastră poruncă a fulgerat numai inimile celor doi nenorociți?

Nu, vă asigur că nu! Căci vestea măcelului din Satlung a umplut de groază și de amar nepotolit inimile tuturor celor vinovați de păcatul de a fi Români, pe care atât de greu l-au ispișit cei doi mocani.

Durerea morții nu o simte cei ce închid ochii pe veci ci rămași

lul iar bătrânul Cîlcu era fiul neamului românesc.

Și dacă mai credeți că acest neam nu s'a curățit încă de strămoșescul păcat de a fi ceea ce este, prin atâtea botecuri de sânge vărsat pe câmpurile de foc pentru apărarea țării — să nu uitați că evenimentele istoriei se repetază. Curajul care te mână la moarte pe câmpul zis de onoare țî-l dă grija avutului ș-alor tăi, iar când fericirea și toată liniștea țî-a fost spulberată în timp de pace, de unde să-ți mai lai îndemnul care în vremuri grele să te poarte cu bărbăție la fața gurilor de foc?

Nu uitați că ceea ce s'a petrecut la Săcele este numai o zălă a lanțului de suferințe care strînge și sîngerează inimile unui neam de atâtea mări de vreme și aduceți-vă aminte că veți avea odată nevoie de piepturile pe cari acum le striviți, fără mîlă, sub povara amarului și-a revoltei.

Vlaicu — Mangra...

II

Înainte de-a trage concluziile puse în vedere în n-urul nostru de ieri asupra celui mai nou debut al «redincioșului lui Mangra-Văzu» — cum îl numește «Brassói Lapok» pe Vlaicu Arzén fără ca acesta să protesteze în contra înzulei ce i s'a adus — ținem să facem unele constatări:

În totdeauna am simțit o aver-siune când am fost nevoiți să ne ocupăm cu persoana directorului școlii noastre comerciale. Încunșteam atât de bine trecutul, activitatea «extrășcolară», modul de gîndire și de «luptă» încât n-am mai stat nici un moment la îndoială asupra valoarelui acestui personaj, de-o oarecare inteligentă — tipul omului cu doi bani în trei pungi — la care, dacă am admirat ceva, a fost totdeauna abilitatea și tupeul, cu care știa să se scoată din încurcături și pielea care i se îngroșa cu cât mai mult se vedea atacat de cei cari din când în când îl trîceau la răspundere, fie prin presă fie la întrunirile clubului.

Cu toate acestea mai sunt încă și astăzi oameni în Brașov și pe la Sibiu, cari caută societatea acestui om, unii pe motiv că le place să admire calitățile omului-șarpe, iar alții de teama acestui om, care, fiind cu trecere pe la cei de sus — are doar bînet gratuit pe toate persoanele și căile ferate ale statului ungar, — le-ar putea pricinui neplăceri. Mai avem apoi în Brașov oameni intelectuali, cărora le place să-și petreacă cu acest om, un admirabil «erblast» care are câte odată și foarte mulți bani, iar alți oameni, cu deosebire din popor, vrînd nevrînd se sîn de pupana lui căcl... au interes la cutare institut de bani, care a ajuns sub conducerea sa.

Toți aceștia însă, cuprinși de admirație, teamă sau interese în vraja acestui om, au în același timp sentimentul că gîndurile acestui om bat cărări, cari nu sunt aceleași cu ale celorlalți muritori și că în dosul acestor calități stau dorințe și vreri ascunse.

E mare meșter Vlaicu cu deosebire însă în activitatea sa politică. Deși e directorul și proprietarul «Public al foii» «Deșteptarea», care este exponentul politicii călugărilor Mangra, nu-vezi numele semnat sub nici un articol, iar dacă îl strîngi cu ușa, intervine tainica «re-

Momente dela Constanța.

(Urmare)

Ambele familii domnitoare porniră spre chioscul reginei Elisabeta printr-o cordoanele jandarmilor români. Țarul privea cu lăcomie această mîndrețe de oameni.

În fața Țarului eși primarul Constanței Andronescu, care după câteva cuvinte de binevenire ține în limba rusească, pe cari Țarul le asculta cu mîna pe mustață, îl oferi secutia tradițională pâne și sare. Pânea era așezată pe o tavă, iar sarea într-o solniță, ambele de aur masiv. Reflexiile raze-lor de soare, imprumutau acestor obiecte, cari fură oferite Țarului, o strălucire neobișnuită.

Lumea prea săracă, mediul în care ne învîrtim noi și mai ales noi intelectuali ardeleni, de căteori vedem că se paradează cu ceva care ese din cadrele trebuințelor noastre zilnice, ne simțim îndemnați să ne facem observările.

Priveam tava și solnița. Vezi bine nu urma că acestea trebuiau mîncate de atîția flămânzi. În reflexiile cari se jucau în spațiul lor se întrezăreau atîția ochi umezi, dornici de un codru de pâne și ele erau dăruite unul om, care nu știe și n-a știut nici-odată ce-i foamea, care trăiește în atîta prisos de bîlsug... Și totuși, nu s'ar fi găsit nimenea care să desapiobe acest dar, un astfel de tip ar fi fost considerat

de nebul și l-ar fi înjurat și cel din urmă cerșitor. Și bine i s'ar fi făcut. «Ordinea socială» trebuie respectată de civili ca și de răcani, de sătuli ca și mai vărtos de flămânzi.

Țarul la braț cu Regele Carol admira garda, ale cărei coifuri, pe cari se jucau razele de soare, aduceau mult cu coifurile legionarilor români. Ce flăcăi frumoși, chipeși, dărji, ce fețe vînjoase, brune, arse de soare. O legiune romană în toată splendoarea ei. Sărmanul Ovid dacă ar relinvia, n'ar mai scrie scrisori desmădădulte către patria depărtată. Acest Tomis ar fi patria lui cea mai frumoasă.

Țarina, o femeie de statură mijlocie, față trandafirică, o culoare care nu trăda prea multă vigoare ci care simboliza mai mult un surplus de agitații continue, de plictiseală înăbușită înaintea în societatea poetei «Carmen Sylva».

Câtă deosebire între aceste două capete încoronate. Cea dintâi ostentă, nervoasă, cea de a două cu zămbetul vecinic pe buze, mulțămită, fericită, cea dintâi mizantropă, în fiecare om vedea, un dușman, un nihilist, gata să arunce o bombă, cea de a două nepăsătoare pătrunsă de o iubire nemărginită, de un respect sincer pentru om, căci ea însăși se știa iubită de toți, respectată de supușii săi tot așa de mult ca și de streini; țarina făcea impresia unei sclave, sclava situației, a mării sale, Carmen Sylva era însă stăpîna liberă a unor supuși liberi, era mai mult: egala acestora, o cetățeană între cetățeni.

Nu departe prințul Carol se întrecea cu marea ducese Olga și Tațiana. Amândouă figuri simpatice. Pe fetele lor juca însă aceeași umbră de nesiguranță. Trandafirul de pe fața înaltei lor mame se desena tot așa de pronunțat, tot așa de semnificativ și pe figurile lor. Prințul Carol vorbea puțin sfîșit, fața i-se îmbujorase.

Cu cine, cu care dintre cele două se va înfrăți oare inima lui? — se întrebau cei cari îi priveau. Cu Olga spun unii, cu Tațiana, răspund alții. Cei dintâi cred, că Olga e mai frumoasă, cei din urmă optează pentru frumusețea Tațianei.

În inimi însă nu se deslușia nimic și îmbujorarea care se desenase pe fața prințului Carol se părea a fi mai mult reflexul întrebărilor pe cari și le puneau curioșii din prejur.

Și dacă totuși căsătorie se va întâmpla, atunci?... «Basarabia sbura pe buzele tuturor. Țarul o va da zestre fetei sale... Câtă naivitate! Căci în definitiv zestrea în înțelesul tuturor legilor pozitive, o zestre constătoare din pămînt — aici pămîntul Basarabiei — rămîne proprietatea miresei și dacă această mireasă nu va avea nici un copil, ea va trece din nou în proprietatea celui ce a dat-o. De drepturi nu se mai vorbea; euziustalul e cel mai naiv om din lume și naivul nu vede niciodată realitatea. Nimenea nu mai știa, că Basarabia aparținea României de drept, că ea nu trebuie să se dea ca zestre, ci trebuie retrocedată deoarece a fost deslipită dela sânul mamei sale pe

nedrept, cu forța și cu sfidarea dreptului giuților, cu încălcarea dreptului celui mai mic și mai slab.

Clopotele sunau măiestos. Chemau la rugăciune.

Țarul și Regele Carol luară loc într-o trăsura de curte trasă de patru armăsari negri.

În drumul lor spre biserică cei doi domnitori erau petrecuți de uralele nesfârșite ale mulțimii.

Ceva mai în sus de poarta de triumf din port era postat regimentul 5 de roșiori.

Țarul privea cu lăcomie. Era atât de impunător acest regiment, privirea Țarului se întălnia cu privirea aprinsă, de foc a vînjoșilor flăcăi. Parcă avea să-și spuie ceva această privire în care se reflecta pe deoparte ochii nesfârșitelor milioane dela nord, iar pe de altă parte aprinsul ochi al ostașului român dornic de ideale.

— Ce ostași voinici, ce mîndrețe de oameni, îngână Țarul. Regele Carol privea cuvîntul. Opri trăsura se ridică în picioare și spuse cu glas tare:

»Intru comemorarea zilei de azi și pentru marea distincție ce mi-o face M. S. Țarul prin vizita sa, dăruiesc acest regiment care a intrat cel dintâi în Silistra M. Sale. Acest regiment se va numi de acum înainte: «Regimentul Nicolae al II-lea».

Un cloceț de urale acoperi vorbele Regelui Carol. Țarul adînc emoționat se ridică în picioare dă frâu sentimentului care-l potopise și strigă vesel

a 2-a oară în limba Românească: «Trăiască România!», strînge vigoros mîna regelui Carol, îl îmbrățișează și-l sărută.

A fost o scenă emoționantă de sigur.

Regimentul 5 de roșiori dela 1 Iunie e proprietatea Țarului. Ne-a emoționat condițiile în cari a fost dăruit acest regiment: cel dintâi care a intrat în Silistra.

Dar cum astăzi toate lucrurile se măsoară cu măsura practicității și a realității ș'a... intereselor, am fi și mai emoționați, inima ni s'ar înăbuși de emoție, când regimentul «Nicolae al II-lea» va intra triumfător cel dintâi în... Basarabia.

Un vis drept, un dor pornit din suflet.

O mare parte din ofițerii cari nu erau postați printre cordoanele militare se postară în fața Catedralei. Era atîta bîlsug de strălucire, de lucis în fața bisericii de pe care fluturau stindardele românești și rusești.

Cordoanele de vînători stăteau ca săpate în marmoră. Ochii detectivilor alergau cercetători asupra tuturor ei cădeau asupra balcoanelor, ferestrelor, a publicului care mișna în dosul cordoanelor de soldați. Doi și trei detectivi, polițaii cercetau cu stăruință biletele de legitimație.

Cînd trăsura Țarului își făcu apariția, era un vuet de urale, cum nu s'a mai auzit. Futornic cum era însă, e

dacile și-l spală: »Uite Vlaicu — nu e Vlaicu! In clubul comitatens își dă cuvântul de onoare că e aderentul devotat al partidului național, la comună însă sau în adunarea comitatului n-ar reprezenta, Doamne fer-ște, punctul de vedere al partidului național în chestii de ordin politic ci preferă tăcerea. Căci dacă ar grăi ar trebui sau să-și desavuizeze făcând politic sau ar sbura, cu cuvântul de onoare cu tot, din legăturile partidului național.

In chestii locale nepolitice pozează în schimb pe protectorul și îndrumătorul poporului.

Când trece în Tară ia de sigur o altă poză. Amănunte nu cunoaște. Suntem convingși însă că acolo nu face politică mangristă, căci dacă ar cuteza să se preteze acolo de »credincios a lui Mangra« — suntem convingși — s'ar alege cu aceleași esperiențe ca și șeful dela Oradea-mare. In Tară însă de sigur va da pe strășnicul director al unei școli comerciale de peste munți, pe întemeietorul unei zidiri al școlii comerciale și probabil că această poză i-a adus decorația cu »Meritul comercial«. Miniștrii țării românești sunt oameni buni, regele Carol are o inimă largă și primitoare... Pentru ce să nu i se dea deci și directorului unei școli comerciale de peste munți o decorație?

De-ar fi știut însă sfetnicii țării românești că cel propus de ei spre decorație este frate de cruce cu Mangra, desigur că i-ar fi dat altceva numai decorație nu. El însă n'au știut aceasta și l-au decorat. Vom căuta însă să-i lămurim în viitor, ca să știe cu cine au de-a face. Pe vremuri se mai putea decora de-al de Iessenszky, astăzi însă a trecut baba cu colac. Intre România de odinioară și cea de azi e o deosebire cum n'a mai fost nici odată.

Când am văzut că regele țării românești a ținut să decoreze pe unii dintre fruntașii noștri cu merite reale pe terenul economic și financiar, precum este dl Parteniu Cosma, ne-am bucurat și i-am felicitat cu căldură. Când am văzut însă în șirul acestora și pe »credinciosul lui Mangra«, decorația cu »Meritul comercial« a perdit mult din strălucirea ei. Nu l-am publicat pe acest ulterior decorat, căci n'am voit să producem o situație genantă celor cari au propus această decorație și celor, cari au primit în mod binemeritat decorația.

După aceste constatări să revenim la premisele noastre din nrul de ieri. Intre »spovedania« lui Mangra publicată de »Deșteptarea«, Intre elogiile aduse la trei zile de »Brasoi Lapok« »credinciosul lui Mangra Vlaicu« reiese și Intre reproducerea »spovedaniei« lui Mangra în nrul de ieri al foii locale maghiare este un nex patent. Este evident pentru orice om cu scaun la cap, că »Deșteptarea« și »Brasoi Lapok« s'au aliat ca să-l spele pe stigmatizatul Academiei române, deci să bruscheze sentimentul național al Românilor și să facă o încercare de-a înfigheba aici în Brașov un partid maghiar-român cu programul lui Mangra. Chestia aceasta este atât de clară, încât nu mai are lipsă de nici o lămurire.

Așteptăm în consecință cât mai în grabă intrunirea clubului electoral comitatens și adunarea populară pusă

părea poruncă, la temelia lui nu găsim căldura, nu găsim sinceritatea, spontaneitatea omului cercat de entuziasm.

Țarul se uita scrutător în toate părțile, din mijlocul astorfel de vueste el știa, că adeseori se desprind bombe. Un tânăr făcu o mișcare, își ridica în cet mâna spre pălărie. Pe mâna stângă avea un pardesiu negru. Țarul își înțepă privirea asupra lui și cred că a fost înfloritoare măsura de timp ce l-a trebuit tânărului până când și-a adus mâna la pălărie, Țarul despică de sigur în părțile sale constitutive bomba, care se ascundea în pardesiu tânărului. Flacăra acestei bombe se desena în creierul puternicului Țar, ca o înfricoșată solie a morții... In clipa următoare liniștea se coboră ca o rază binefăcătoare peste fața lui. Tânărul saluta și Țarul respira lăsa satisfăcut.

Clopotele făceau ultima chemare, apoi o tăcere mută se făcu. Țarul coboră din trăsură. Urmat de regele Carol porni spre lăcașul de rugăciune. Aici în mijlocul templului lui D-zeu, unde toți sunt primiți și ocrotiți, Țarul, puternicul Țar, stăpânitorul unei lumi de ghiță și de sclavi avea să înțeleagă că mare și puternic e numai Downul Cerurilor și că el e un om ca toți oamenii, mai nefericit însă decât cel din urmă locuitor de colibă.

(Va urma).

în vedere, ca să votăm și să punem în aplicare regulamentul de organizare al membrilor partidului național român din comitatul Brașov. O colaborare împreună cu oameni de-al de »credinciosul lui Mangra« nu se mai poate, dacă nu vom să ajungem de răsuul lumii. Șovinista țuică locală »Brasoi Lapok« agită deja de săptămâni în contra adunării proiectate la Brașov, căutând să ne discrediteze insinuându-ne scopuri oculte.

Se impune deci o cât mai grabnică lămurire a situației, ca să știm cum stăm. Lumea românească trebuie lămurită, ca să nu mai orbece în desorientarea în care tângim de ani de zile. Să se facă lumină!

ȘTIRI.

— 7 Iunie 1914.

Știri din România. In ședința de azi a Academiei Române, dl N. Iorga va face o comunicare despre »Veneția și Ștefan cel Mare«.

— Dl Duca, ministrul instrucției publice a convocat, pe luni, pe toți inspectorii școlari ai învățământului profesional ca să se consulte cu privire la reformele ce urmează a se aduce acestui învățământ cu începere de 1 Sept.

— Din Iași se anunță: In curând va avea loc o întrunire a mai multor cetățeni fruntași din loc în scop de a interveni pe lângă comitetul instituit pentru ridicarea unui monument lui Vlaicu, la Cetățuia, ca monumentul acesta să se așeze în oraș, sau cel mult pe aleele de la Copou pentru a putea fi văzut mai mult de public.

— Directorul ziarului »Universul«, dl N. Dimitrescu-Câmpina a fost distins din partea regelui Greciei cu ordinul »Mantuitorului« în gradul de comandor.

Se trezește Maramurașul.

In numărul trecut al ziarului nostru am publicat invitarea la prima conferință populară, care va avea loc în ziua de 21 Iunie în școala din Sighet.

N'am reveni asupra acestei știri, dacă amintita conferință s'ar ținea în o altă parte a românismului. Faptul însă că ea pare a fi augurul unei treziri la viață a uitatului Maramuraș, ne îndreptățește să-i remarcăm însemnătatea, cu atât mai mult cu cât azi primim din partea vicarului dela Sighet o circulară, prin care-și îndeamnă preoții ca să dea tot sprijinul mișcării pornite de a se ținea cât mai multe conferințe populare prin diferitele comune ale Maramurașului.

Conducătorilor puși în fruntea mișcării le dorim tot succesul la înălțătoarea sarcină ce au luat-o asupra-și de a răspândi binefăcătoarele raze ale culturii în acel întunecat colț al Românismului.

Plecarea a doi atașai români din Viena. Cetim în »N. Fr. Pr.»: Atașatul militar al României de aci locotenent-colonelul Eremia își părăsește postul în urma avansării sale. Cu ocazia plecării sale atașatul militar român a fost primit în audiență de către împăratul Francisc-Iosif și principele moștenitor Francisc-Ferdinand. Împăratul a remis atașatului militar român, prin aghiotantul său contele Paar, portretul său în cadrul de aur, cu autograf și, urmându-i succes pentru viitor și felicitându-l pentru avansare. Principele Francisc-Ferdinand moștenitorul tronului și soția sa principesa de Hohenberg, au urat succes atașatului militar și prosperitate României.

Locot-colonelul Eremia s'a bucurat aci de foarte multe simpatii și plecarea lui este regretată.

— Dl G. Morolau, atașatul comercial de aci al României a fost transferat în aceeași calitate, la Milano.

Au pierit și Români cu prilejul catastrofei vasului »Empress«. Ziarul »Deșteaptă-te Române« al fratilor de peste Ocean, ne aduce dureroasa veste că Intre cei pieriți cu prilejul scufundării vasului »Empress of Irland« sunt și Români. Numărul exact al Românilor inecați nu se cunoaște încă, Intrecât marile ziare americane n-au publicat decât lista pasagerilor — inecați — de clasa primă și a doua, iar Români adătorii pe acel vas erau toți din cl. III, muncitori, cari trecuseră la America mânăți de nevoi. Ziarul amintit e informat că un agent al societății de navigație »Canadian« vându-se bilete, pentru acel vas, mai multor Români cari voiau să se reintorcă în patrie. Nenorocul însă nu i-a lăsat să-și mai revadă pe ai lor, căci pe

semne toți și-au găsit moartea în valurile râului St. Laurentiu. Până acum ziarul »Deșteaptă-te Române« e informat, că printre victimele catastrofei vasului »Empress« sunt și patru Români din Știin (com. Aradului): Dumitru Costa Bălkău, George Costa Păvan, Constantin Delman Chimu și Nicolae Sildadi Onița, cari toți s'au inecat.

Pentru a putea afla numele tuturor Românilor, cari și-au găsit moartea în urma acelei catastrofe, ziarul s-a pus în legătură cu Societatea Canadian cerându-i informațiile necesare.

Atentat contra țarului. »Berl. Zeit. am Mittag« primește dela corespondentul său din Petersburg următoarea informație: A stărnit mare surprindere svonul despre un atentat încercat contra trenului pe care călătoria țarului. Primele vești spuneau că mai multe vagoane ale trenului imperial au fost distruse, dar au sosit în curând știri noi, mai liniștitoare. Atentatul, într-adevăr, se încercase dar fără succes, căci bomba așezată pe linia ferată Intre Chișineu și Kiev a explodat numai după trecerea trenului imperial, sub roțile unui tren personal — sosit la o oră după trenul țarului. Mașina infernală a fost așezată de conspiratori în apropierea stației Kasatin din gubernia Bredicov. Explozia a fost atât de puternică încât mai multe vagoane ale trenului personal a fost aruncate în aer și o mulțime de pasageri sfâșiați în bucăți.

»Bulevardul Țarului Nicolae II.« — In Constanța. Din Constanța se anunță: Inainte de a părăsi orașul nostru M. S. regele Carol a adus mulțumiri atât dl-ului prefect cât și dl-ului primar pentru călduroasa primire ce s'a făcut familiei Țarului, iar primarul orașului a adus la cunoștința M. Salé că consiliul comunal a hotărât — în ultima-i ședință — ca bulevardul din fața Cazinoului să poarte numele de »Țarului Nicolae II« și că pe frontispiciul Cazinoului se va așeza o placă cu inscripții, care să comemoreze marea eveniment al vizitei Țarului.

Președintele Franței la Țar. Din Paris se anunță: S'a stabilit în mod definitiv că președintele Poincaré va pleca la 16 Iulie la Kronstadt pe bordul vasului »La France«. Poincaré va fi primit la Kronstadt de Țar. După parada militară Poincaré și Țarul se vor duce la Peterhof.

Tinerimea academică din Șimleu și Jur invită la concertul împreună cu petrecere, ce va avea loc la 12 Iulie st. n. a. c. în Șimleu (sala teatrului). Venitul curat e destinat pentru scop filantropic.

Program: La orele 8 1/2 sf. Liturgie, la care va cânta corul tinerimei academice; — iar la oarele 7 1/2 concert cu următorul program: 1. Imnul Astrei, cor bărb. de I. Mureșan. 2. Șoimul și floarea fragului, cor bărb. cu soli de I. Mureșan. 3. Declamare. 4. Morarul, cor bărb. de G. Kiriac. 5. Andalusa, cor bărb. de L. Vidu. 6. Declamare. 7. Răsunetul văilor, cor bărb. cu soli de A. Popoviciu. 8. Cu trupul lui Hristos, cor bărb. cu soli de I. Mureșan. 9. Ceasul rău, cor bărb. cu soli de I. Vorovchieviciu.

Rectificare. In articolul »Reforma adm.« publicat ieri, în pasajul prim se spune, că în cameră s'a votat Intre altele și modificarea legii de sport. Cuvântul din urmă e o eroare de tipar. Corect are să se citească: legii de spirit.

Crima unei mame nebune. Eri dimineață s'a petrecut o feroasă crimă în Pesta. Soția conducătorului de atelier dela fabrica »Danubius«, N. Moser, și-a luat — în absența bărbatului — pe cei cinci copii și i-a aruncat în fântână. După comiterea acestei înfloritoare isprăvi s'a aruncat apoi și dansa peste cei cinci nenorociți. Când vecinul a observat cele petrecute și au sărit în ajutorul copiilor, era târziu, căci cei doi copii mai mici: unul de 3 ani iar altul de 8 luni au fost scoși morți, ceilalți trei însă împreună cu mama lor au putut fi salvați. Nenorocita mamă a fost internată Int'un spital de alienați.

Explozii. Ziarul »Lokal-Anzeiger« află din Londra că în mina Walles Tavdord s'a produs o explozie a gazelor, în urma căreia au fost îngropați 200 de lucrători minieri. După o muncă extraordinară de 20 ore au putut fi salvați printr-o contra-galerie, în care au fost alimentați cu aer și mâncare.

— Din Petersburg se anunță: In fabrica de celuloză de lângă portul Cazan din Moscova s'a produs o explozie, în urma căreia au fost ucisii 50 de lucrători și 16 au fost grav-râniți.

Din Brașov și Tara-Barsei.

Examenul de maturitate la școala noastră comercială sup. a avut un succes excelent.

Au fost declarați maturi cu

Foarte bine următorii 8 candidați: I. Gerbacea, pur. N. Gologan, pur. I. Iliescu (pur eminent) Cornelia Bredicean, S. Iacob, C. Iliescu, D. Navrea și S. Poplăcian.

Maturi cu bine următorii 9 candidați: V. Chirvase, I. Jurju, G. Maior, I. Moga, Valeria Murăroiu, N. Oprîșin, T. I. Popp, A. Preotesco și I. S. Safta.

Maturi următorii 18 candidați: V. Balea, V. Bichicean, M. Cărnău, I. Dancu, R. Elekeș, D. Furnică, S. Herța, V. M. Jourco, I. Jumanca, L. I. Macarie, A. Măcinic, S. Olariu, D. Pană, I. Părvu, P. Popa, O. Popoviciu, Maria Șerban, și I. Simion.

Patru candidați au fost avizați la repetiția examenului din câte un obiect în Septembrie, iar doi au fost avizați la repetiția examenului Intreg preste un an de zile.

Examenul, care s'a terminat alaltăeri, a fost prezidat de dl-aseosor consistorial Mateu Voileanu. Comisari guverniali au fost dl- director Putnoky Miklos din partea ministrului de culte și instrucție, iar dl- I. W. Paul, președintele camerei comerciale, din partea ministrului de comerț.

Aprobarea de statute. Aflăm cu plăcere că statutele societății Costeniller noștri »Ajutorul« au fost aprobate de ministrul de interne. Suntem convingși că faptul acesta va da un nou avânt acestei societăți culturale, sociale și de binefacere, care și în trecut a dat dovezi frumoase de dorul ei de înaintare.

Matalul corului bisericii rom. gr. or. din Brașovul-vechi și al elevilor și elevelor școlii primare rom. gr. or. de acolo se va ținea în caz de timp favorabil Duminecă în 8 Iunie v. în Ștejeriș.

Urania-Kino. Sâmbătă 20 Iunie 1914 n. la 1/2, 4, 6 și 8 oare. »Fântânile artistice din Saint-Gloud« colorat. Cavalerul regiunii După celebrul roman Le chevalier de Maison-Rouge de Alexandre Dumas. Dramă emoționantă socială în 6 acte. »Fritchen ca detectiv«. Mare umor-rească.

Reprezentarea viltore: Duminecă în 21 Iulie la 1/2, 4, 6 și 8 oare.

Opera »Fidello« s'areprezentat ieri pentru a doua oară de către reuniunea germană »Mannergesangverein« în fața unei săli arhipline. Solști, coriști și orhestră s'au Intrecut și deastădată Intro frumoasă și armonică emulație pentru a prezenta publicului o operă completă și rotunzită cu toate amănunțele ei subtile. Cântărețul de operă dl Dr Kopony, d-șoara Honigberger, d-na Schuller, dl Stadler și dl Orendt ne-au oferit prestațiuni strălucite. Ne-a emoționat cu deosebire scena din Inchișoare în care d-șoara Honigberger, d-nii Kopony și Stadler au fost la culme atât în jocul scenic cât și în cântec. Dl Paul Richter a dirijat cu temperamentul și priceperea-l recunoscută.

Măne, Sâmbătă, va avea loc ultima reprezentare, pe care îndemnăm din nou publicul nostru s'o cerceteze.

Dare de seamă.

La producțiunea școlară aranjată de **Corpul învâțătoresc din Brașov**, Duminecă în 25 Maiu v. 1914, au binevoit a contribui cu sume mai mari următorii: dl L. L. Clurcu 4 cor; dl, locot. Bujor Volna 8. cor; dl. Gh. Popovici, cor. 1.80; dl. D. Orghidan, cor. 1.40; D-na Văd, Elena Volna, D-nii. V. Onițiu dir. gimn., N. Rășnovean, func., Gh. Chelar, prof., Sim. Teodor, com., N. Garoiu, adv., I. Furnică, măcelar, Ilie Hoctiță, preot mil. și Corpul Inv. din Zărnești cor. 2.; d-na M. Medianu, M. Popovici, Lupan, B. Vătășan, Percea, Văd. E. Marcea, d-șoara. V. Branște, d-nii I. Pricu, prof., D. Lupan, prof., I. Leugheru, adv., A. Sămărghișan, I. Dragomir, N. Bădițoiu, Th. Cristian., R. Dogar, Gh. Babole, N. Cârstea, major Popa, I. Avrigean, Ars. Badea, V. Furnică, Const. Enea, P. Petrescu, D-r O. Popescu, Gh. Roncea, I. Aron, V. Bărbier, Dragomir Pulpas, Dim. S. Rusu, Gh. Furnică, D. Jalu, I. Moldovan, V. Muscalu, Part. Duca, inv. Zlatna; cor 1; d-na V. Economu, I. Eremie cor. —.80; dl D. Gal. Cor. —.60 D-na Părecup, d-șoara Val. Sulică, D. Cârstea, M. și A. Valda, cor. —.40.

Tuturor P. T. contribuții aducem și pe calea aceasta profunda noastră mulțumită, pentru interesul ce l-au manifestat și de astădată față de producțiunea copiilor noștri și pentru nobila jertfă adusă în favorul copiilor școlilor noastre pentru fondul de excursii școlare.

Ioan Babole cassarul producțiunii, Radu Pricu adm. fondului.

Poșta Administrației.

Dnii Dumitru Soia, paroh, Văcele. Abonamentul dvoastră este achitat până la 1 Septembrie a. c.

ULTIME ȘTIRI.

Deschiderea Constituintei.

București, 19 Iunie n.

In prezența membrilor Senatului, ai Camerei și a corpului diplomatic Maj Sa regele Carol Incoajurat de principele Carol și dnii miniștrii, a deschis eri la amiază Constituinta prin următor mesaj regal:

*Domnilor Senatori!
Domnilor deputați!*

Cu cea mai vie mulțumire mă găsesc iarăși în mijlocul Reprezentației Naționale, căreia țara i-a dat misiunea de a revizui pactul nostru fundamental.

Sunt încredințat, că veți duce la bun sfârșit această mare operă, menită să întărească temelile Statului și să-i asigure pentru multă vreme o pașnică și sănătoasă propășire și că veți ști s'o îndepliniți în liniște, punând de acord interesele legitime într'un spirit de armonie socială.

*Domnilor Senatori!
Domnilor Deputați!*

In ceasul în care începeți înăuntrul o lucrare atât de însemnată, Imi este cu deosebire plăcut să pot constata, că *bunele noastre raporturi cu toate Statele s'au întărit încă mai mult în interesul păcii. Credincioși acestei finte constante a politicii noastre, vom urma să veghiăm la menținerea echilibrului din Peninsula Balcanică, echilibrul la stabilirea cărnia am contribuit atât de puternic vara trecută și să unim silințele noastre cu ale celorlora, cari luptă pentru consolidarea păcii Europene.*

Vizita pe care ne-au făcut-o la Constanța Maiestățile Lor Împăratul și Împărăteasa Rusiei, împreună cu familia Imperială, pe lângă mulțumirea intimă ce datorz afectiunii personale, manifestată totdeauna atât de călduros de Maiestatea Sa Împăratul, este o dovadă a înaltei situații dobândite de România în Europa, prin politica ei înțeleaptă și puternica propășire a tuturor forțelor Regatului.

Această vizită este totdeauna pentru țara noastră o mărturie a prețului pe care Marea Împărăție Rusească îi pune pe străduințele noastre pacifice, precum și o nouă consfințire a glorioasei confraternități de arme din 1877 și a relațiilor tot mai prietenești ce există Intre cele două țări.

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

Rog pe Cel a-tot-puternic să lumineze mintea și sufletele Domniilor-Voastră pentruca opera ce sunteți chemați să înfăptuiți să fie din cele mai rodnice și să contribuie la fericirea scumpei noastre Românie. Sesiunea extraordinară a Corpurilor legiuitoare este deschisă.

Cetirea mesagiului a fost însoțită de aplauzele unanime ale celor prezenți. După cetirea mesagiului solemnitatea deschiderii Constituintei a luat sfârșit. După amiază camera și senatul au ținut ședințe scurte alegându-se comisiile pentru validarea deputaților, apoi au lucrat în sesiuni ocupându-se cu cercetarea titlurilor nouilor aleși în vederea validării.

După ședința Senatului, care a durat până seara la 6, membrii majorității au fost convocați în adunare în sala Senatului.

D-l I. C. Brătianu, președintele consiliului, a luat cel dintâi cuvântul în aplauzele majorității.

D-sa a spus că programul de reforme anunțat de partidul liberal nu va fi Intur nimic schimbat. Pentru înfăptuirea lui are însă nevoie de concursul necondiționat al tuturor parlamentarilor liberali, cari nu trebuie să se lase intimidați de violentele opoziții. La aceste violente majoritatea să răspundă cu energie. D. Brăteanu a adăugat că pentru partidul liberal e un punct de onoare realizarea reformei agrare și a colegiului unic.

D-lui Brăteanu s'au făcut mari ovațiuni.

Proprietar:
Tip. A. Mureșianu: Brarice & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brodea.

**...? DE UNDE?...
SĂ NE PROCURĂM HAINELE
PENTRU PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ?**
Numai
Dela firma românească
GEORGE SZŐCS
in magazinul de croitorie modernă de bărbați
dați comanda în
Brașov, Strada Mihail Weisz Nr. 10
(in casele proprii) (dacă doriți a vă îmbrăca elegant și estin
La mine în prăvălie se găsesc stofele cele
mai bune de lână englezească și fabricate
in țară și cea mai mare parte din acestea
pot vinde sub prețul original.

Pentru
croitoria bună
garantez

bine voiti a da o co-
mandă de pro-
bă la mine, uzând de to-
ate avantajele sus zise
și văzându-vă cu plăcere

Cu stimă.
GEORGE SZŐCS
croitor civil și militar.

Prăvălie de Incredere! Fondată în 1898!
GEORGE BUCĂ
CROITORIE PENTRU BĂRBAȚI,
Brașov, Strada Prundului No. 45.
Casele proprii. (Din sus de internatul școlilor.)
Recomandă atelierul său de croitorie, unde se confecționează
după măsură tot felul de haine bărbătești precum costume,
sacouri, jachete, redingote, fracuri, smokinguri, paltoane, parde-
siuri, reverenți pentru preoți și uniforme pentru studenți.
Pentru sezonul de primăvară și vară au sosit un asortiment
de stofe englezești și indigene prima calitate.
Executare solidă pe lângă prețuri moderate. 6-10

Prețurile abonamentului
pentru
Budapester Tagblatt.
Pentru Budapesta și streinătate
dusă acasă:
Pe un an. Cor. 21
Pe o jumătate de an „ 10,50
Pe 3 luni. 5,25
Pentru provincie și Austria
Pe un an. Cor. 14
Pe o jumătate de an „ 7
Pe 3 luni. 3,50
Adate la Budapester Tagblatt
odată pe săptămână sunt „Land-
wirtschaft“, „Frauenzeitung“, „Der
Hausarzt.“
Abonații cari au plătit din 1
Iunie prețurile abonamentului cele
vechi, primesc adausele după pre-
țurile cele nouă:
Budapester Tageblatt se poate
abona direct sau la librăriile din
țară și streinătate.
Telefon 138-84.
Administrația
Budapester Tagblatt
2-8 O-uteza (Strada veche) 12.

Deschiderea Chioscului Bellevue.
Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am
deschis pe promenadă
Chioscul Bellevue.
Reviste interne și externe, Musica oferă On. oaspeți dis-
tracție, devenind loc de întâlnire al publicului distins.
Totodată ofer On public care se plimbă, bauturi răcori-
toare: sirup de smeură Limonadă. lapte, cafea etc. cu prețuri
moderate.
In deosebi atrag atențiunea publicului asupra înghețate
de diferite soiuri. Cafeaua cu lapte împreună cu unt și miere
costă 40 fileri.
Asigurăm un serviciu prompt și cu atențiune mă rog de
sprijin On. public.
cu toată stima
PAUL HORGA.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public
că am deschis un
MAGAZIN NOU
in Strada neagr nr. 35
unde vând următorii articoli și pe rate săptă-
mânale și lunare: Pânzării, trusouri de mirese,
confecțiuni pentru domni și dame, covoare, gar-
nituri de pat și alte diferite articole.
Serviciu punctual.
Reg. sprijinul On. public. Cu toată stima
Schwarz Herman.
7-25

„ECONOMUL“
Institut de credit și economii, CLUJ.

La prea înalta împuternicire a Maj. Sale Apost. c. și reg.
A 30-a LOTERIE de Stat c. și r.
pentru scopuri de binefacere militare
Loteria aceasta conține 21.146 câștiguri în bani gata
in suma totală de 625.000 C.
Câștigul
principal 200.000 coroane.
Tragerea urmează în Viena în 2 Iulie. 1914. Un los costă 4 cor.
Losuri se capătă la secțiile loterilor de stat în Viena III. Vordere
Zollamstrasse 5. Colectanți de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste
telegraf și călferate, zarași etc. Planuri pentru cumpărători gratis.
Direcția c. r. a loteriei.
5-10 Secția loteriel de bine-facere.

CONCURS.
Pentru postul vacant de
dirigent al filialei „Econo-
mului“ din Gherla se pu-
blică concurs cu terminul
de 15 Iulie n. 1914.
Petenții vor precisa în-
șiși minimul retribuțiilor
(salar și bani de cuartir),
la cari reflectează și vor
avea a'și instrui petețiile
cu documente despre pre-
gătirea teoretică și practică.
„Direcțiunea Economului“
în Cluj.

Albert Klingensphor
măstru pietrar,
Mediaș.
Filiale: SIBIU, 3 Eichenstr. Nr. 5. BRAȘOV, Str. Gărei Nr. 35.
Mare deposit de monumente pentru morminte, din piatră, de
nisip, Trachyt, Marmoră, Granit, Lenit și Labrador, cu prețuri
ieftine. — Lucrări de zidire se execută iute și ieftin,
— Schițe și prețuri stau la dispoziție. — 5-20

MIHALY JENŐ
CROITOR DE HAINE BĂRBAȚEȘTI MODERNE.
BRAȘOV, Târgul inului Nr. 26, etajul I.
aduce la cunoștința On. public, că pe lângă croitoria
pentru bărbați, am înființat și
Croitorie pentru dame.
Confecționez ori și care îmbrăcăminte pentru dame, costume,
bluze, rochi după cea mai nouă modă, pe lângă
prețuri moderate.
Cu ocaziunea sezonului ce se apropie rog sprijinul Onor.
public pentru amândouă întreprinderi.
18-25 Cu distincă stimă **MIHÁLY JENŐ.**

Fondată 1893.
Fabrici de postav, stofe de modă
și tricetaj.
Wilhelm Scherg & Cie.
produc din lână curată, de
calitatea prima clasă,
Stofe de modă pentru băr-
bați de tot felu și pentru
ori ce scop. Stofe pentru
costume de dame de o co-
loare și cu desen. Stofe de
uniforme pentru ofiteri și
amploteați. Loden impreg-
uabil pentru turiști. Pos-
tavuri pentru țărani și pos-
tavuri fine. Pieduri pentru
călătorie. Coperte de pat,
Cergă pentru trăsuri; pentru
cal, Covoare și castorjachete.
Esclusiv numai fabricate din fa-
bricele noastre in Brașov Dâr-
ste și Timișul de jos.
De multecori premiate cu cele
mai mari prețuri.
Magazinul de vânzare: Brașov
Piața Franz Josef. 1-25

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis
in BRAȘOV, Strada orfanilor N-ru 13, un
Atelier de croitorie pentru bărbați.
Cu praxă și experiență câștigată în ateliere de croitorie de ran-
gul prim pot corespunde cerințelor celor mai minuțioase, lucrez
Costum pentru bărbați, modern stofă de lână
curată cu — — — 50, 60, 70, 80 K
Jachetă — — — — — 60, 70, 80, 100 „ 18-52
Pardesiuri — — — — — 50, 60, 70, 80 „
Costum de salon, frac — 70, 90, 110 „
Execut ori ce lucrare ce se ține de bransa croitoriei cu prețuri
solide pe lângă rezponzabilitate.
Rugându-mă de sprijinul On. public semnez cu toată stima
Ioan Șerbănescu croitor
pentru
bărbați.

Avis.
Pentru apărător (scut) pneumatic pentru automobile,
motoare și velocipede, Sanie cu mecanism de a o mâna cu
piciorul. Mecanism de apărare pentru căi ferate și tramvai
pentru ori ce fel de accidente.
Mașină de bucătărie care cu acelaș combustibil se și ilum-
inează aducând o economie de 50%. Am patente.
Caut un tovarăș căruia să le vând, sau să le predau cu licență.
Informații mai de aproape se pot lua dela
M. Schromm, mehanic,
Brașovul-vechi Strada Lungă Nr. 27. 6-50

Negoț nou de vâpseli de primul rang
Aduc la cunoștința Onor. public, a vâpsitorilor de
odăi și a comercianților că am deschis in
Brașovechi, strada lungă No. 9, o
Prăvălie de vâpseli și uleiuri,
bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli.
Am și un deposit de tot felul de scări.
Prețuri moderate. 44-80) **Serviciu solid.**
N. ARSU, Vâpsitor de odăi și comerciant de vâpseli

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“,
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Administr. „Gazei Transilvaniei“.

De vânzare.
Edificiile ce se află pe locurile
ce le-a fost luat in arândă Fabrica
de zahăr dela oraș lângă Biserica
românească din Stupini, pe Livada
vișilor și Livada teilor și anume:
Case de locuit pentru servitori
și lucrători, magazine, grajduri, etc.
Vânzarea se face parțial sau
in total pentru demolare. Obiectele
se pot lua in vedere in fiecare zi.
Informații da administrația e-
conomică in Stupina lui Trauschen-
fels sau.
Direcția Fabricii ung, a Industriei
de zahăr Soc pe acții Bodfalu.